

забруднень навколишнього середовища стоками, оцінка ризику, ступінь екологічної безпеки, яка буде досягнута після очищення стоків.

Аналогічні міркування можна привести і до очищення газових середовищ. Розробляючи та досліджуючи пилоочисні апарати (спеціальності 05.17.08 та 05.23.03), рідко приводять як результат досліджень карту розсіювання забрудників до запровадження очищення та після, а також аналіз зменшення навантаження на навколишнє середовище внаслідок впровадження технологій очищення газових середовищ.

Висновки. Таким чином, на мою думку, в Україні, як і у всьому світі галузь науки «охорона навколишнього середовища» має право на самостійне існування. Але я не хочу претендувати в цих роздумах на абсолютну істину. Незаперечне одне. ВАКУ України в найближчий час необхідно чітко визначити і закріпити в нормативних документах: чи є і в якій спеціальності самостійне місце для досліджень в галузі охорони навколишнього середовища? Які питання повинні розв'язувати ці дослідження, якою повинна бути структура дисертаційних робіт, виконаних в цій галузі знань, спеціалісти якого профілю повинні оцінювати ці роботи? Адже за цими важливими питаннями стоять напрямки досліджень, теми дисертаційних робіт, а в кінцевому рахунку – і долі багатьох людей.

Література

1. Екологічна енциклопедія. – К.: Центр екологічної освіти та інформації, 2006. – Том 1. – 430 с.
2. Запольський А.К. Основи екології. / А.К Запольський, А.І. Салюк. – К.: Вища школа, 2001. – 358 с.
3. Качинський А.Б. Екологічна безпека України: аналіз, оцінка та державна політика / А.Б. Качинський, Т.А. Шміль. – К.: НІСД, 1997. – 127 с.
4. Шмандій В.М. Екологічна безпека-одна з основних складових національної безпеки держави / В.М. Шмандій, О.В. Шмандій // Екологічна безпека. – 2008. – Випуск 1. – С.9-15.

ДИСКУСІЇ

Адаменко О.М.

*Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу*

Мороз В.І.

*Громадсько-політична газета
Івано-Франківської області «Галичина»*

ДО ПРОБЛЕМ ПОДАЛАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КРИЗИ У М. КАЛУШІ ТА ПІДЗЕМНОГО ВИЛУГОВУВАННЯ СОЛЕЙ НА ВЕРХНЬО-СТРУТИНСЬКОМУ РОДОВИЩІ

В № 1 і 2 за 2010 р. журналу «Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування» опубліковано ряд статей про так звану «Калуську проблему» та близьку до неї «зону соціальної нестабільності» в с. Верхній Струтинь. З точки зору авторів цієї публікації, воно пояснюється не дотриманням елементарних вимог природоохоронного законодавства. Ці проблеми, з одного боку, нібито чимось і подібні, з другого – кардинально різняться. Втім, серед калушан і напруги особливої немає, яка би, скажімо, виливалася в акції масового протесту. Адже нині на рівні держави йдеться, нагадаємо, про ліквідацію в їхній зоні застарілого екологічного лиха, пов'язаного з нагромадженням відходів калійного виробництва в околицях міста, які загрожують забрудненням довкілля, та з просіданням землі на місці колишніх соляних копалень. І вже зроблено перші кроки в тому напрямі – виділе-

но на проведення відповідних робіт перші транші з Держбюджету. Тож у цьому разі голови болять лише в керівників району й області, котрі відповідають за виконання урядових рішень, та в безпосередніх виконавців. Правда, дещо неспокійно жителям прилеглої до райцентру Сівки Калуської, котрих згідно з відомим указом попереднього Президента України мають відселити з нажитих місць. Але наразі їх не чіпають.

Зовсім інша картина – у Верхньому Струтині Рожнятівського району. Тут екологічних проблем як таких ще немає, зате соціальне занепокоєння через те, що вони можуть виникнути, аж зашкалює. На цю тему газета «Галичина» вже надрукувала декілька публікацій. Але ще раз повідомимо, що вже добрих півроку жителі цього села активно опираються намірам ТОВ «Карпатнафтохім» розпочати на їхніх землях видобуток сировини, необхідної для виробництва хлору та каустичної соди. Люди побоюються, що коли дозволять проводити ті розробки, то матимуть невдовзі такі самі негаразди, які мають їхні сусіди калушани. Проте калуські нафтохіміки не здаються, а шукають шляхів для досягнення мети. І в першому, і в другому випадках зацікавлені сторони однаково цілковито ігнорують чи не найперші вимоги державних будівельних норм та інших нормативних актів, які регламентують порядок чи то ліквідації потенційно небезпечних для людей і довкілля наслідків старих гірничих розробок, чи, навпаки, організацію нових копалень. Отже нині чимало говорять про ліквідацію зони екологічного лиха в Калуському районі, виділяють кошти, навіть ведуть певні роботи. З єдиного у Європі полігону токсичних відходів, де зберігається 11,4 тис. т гексахлорбензола – дуже токсичного органічного забруднювача I категорії небезпеки – почалось вивезення його. До кінця 2010 року Національний центр поводження з небезпечними відходами Мінекології України вивіз 8,5 тис. т цієї речовини, а у 2011 р. стало відомо, що там ще є 21 тис. т гексахлорбензолу. І це тому, що в Калуші поки ще не зроблено найголовнішого, з чого, власне, й потрібно було починати. Не проведено екологічного аудиту, тобто не обстежено відповідно ту територію до початку будь-яких робіт на ній. Це тим більш дивно, що така вимога – не примха екологів чи інших науковців. В Україні діє закон «Про екологічний аудит», який і передбачає здійснення певної процедури в таких справах. Там, звичайно, ведуться якісь окремі, вибіркові дослідження. Але потрібен комплексний підхід, за якого оцінюють стан кожного компонента місцевості – геологічного середовища, рельєфу, ґрунтів, підземних і поверхневих вод тощо, аби знати, яка екологічна ситуація на цій території.

По-друге, треба провести незалежну від авторів проекту ОВНС – оцінку впливу тих робіт на навколишнє середовище. Аби визначити, по можливості якомога точніше спрогнозувати, як відреагує довкілля на них. Що насправді, станеться, скажімо, якщо Домбровський кар'єр через кілька років буде заповнений водою? У проекті спеціалістів львівського «Гірхімпрому», приміром, стверджується, що ніякої загрози не буде від того, що жодного засолення місцевості не відбудеться. Що то фальшива тривога, оскільки, мовляв, коли наповненість басейну сягне максимальної позначки у 295 метрів, важкі шкідливі речовини тих розсолів осядуть у глибини, а над ними утвориться 18-метрова товща прісної води.

Але ж думка львів'ян, то лише окрема позиція окремої організації. Тим часом є й інші погляди на проблему, в т.ч. 3^х докторів наук з ІФНТУНГ та 2^х докторів з НАНУ та Інституту проблем національної безпеки РНБО, про що писалося у № 1 і 2 нашого журналу. Але ж не треба думати-гадати, що буде чи не буде, а необхідно просто виконати незалежну ОВНС з усіма можливими альтернативами вирішення цієї проблеми. І тоді відразу стане зрозуміло, що врешті-решт вийде в результаті втілення в життя існуючого проекту.

Те саме стосується й намагань розпочати розробку солей у Верхньому Струтині на Рожнятівщині, які залягають на глибинах 800 - 1000 метрів. Тієї сировини там величезні запаси й ініціатори проекту хочуть шляхом вилуговування розчиняти їх під товщею землі й подавати на поверхню, а відтак трубопроводом транспортувати на переробку до Калуша. Але нічого дивного, що ці наміри виглядають простим людям вельми страхітливо. В Калуші нафтохіміки нашкодили, залишивши купи відвалів від солевидобутку, 10 мільйонів тонн так званих хвостів, які містять калійні сполуки, а тепер і Рожнятівщині хочуть завдати такого самого клопоту, думають вони. І правильно мислять люди. Бо чому, скажімо, спершу не переробити на потрібну сировину відходи в Калуші, якщо це буде економічно вигідно.

Але чи справді нашкодить довкілля й жителям Верхнього Струтина той проект, достеменно ніхто не знає – ні його ініціатори й розробники, ні представники сільської й районної влади, ні івано-франківські чи львівські науковці, яких залучили до якихось там вибіркових теоретичних обстежень. Бо досі на території, на якій збираються налагодити новий солевидобуток, не проведено ні того самого екологічного аудиту, ні незалежної від проекту ОВНС, ні наукової оцінки, яка в такому разі теж обов'язкова. Тим часом саме результати цих досліджень якраз і засвідчили б, якою може бути загроза від розробки родовища для довкілля й людей і чи то взагалі становитиме якусь небезпеку. А може, нічого страшного й не станеться від солевидобутку на Рожнятівщині. Може, ніхто з селян і не відчує того, бо скільки в області, скажімо, не розробляють нафтових родовищ, скільки всього за десятиліття не випомпували звідти, наразі немає негативних наслідків. І якби відповідні наукові дані щодо Верхнього Струтина були, то, може, б і соціального конфлікту довкілля села не існувало.

Словом потрібні наукові підходи до таких важливих справ, а не тільки єдиний безальтернативний проект. І треба врешті-решт виконувати вимоги громадськості, в чому мають бути зацікавлені й самі виробничники, і представники влади, інакше добра з такого ігнорування не буде нікому.

КОНФЕРЕНЦІЇ

*О.М. Адаменко,
Івано-Франківський
національний технічний
університет нафти і газу*

СТАЛИЙ РОЗВИТОК КАРПАТ ТА ІНШИХ ГІРСЬКИХ РЕГІОНІВ ЄВРОПИ

8-10 ВЕРЕСНЯ 2010 р. у м. Ужгород відбулась Міжнародна науково-практична конференція на вказану у заголовці тему, яку організували і провели Закарпатська обласна рада та Закарпатська обласна державна адміністрація під патронатом Президента України та Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи за сприяння Програми Ради Європи «Зміцнення місцевої демократії та реформ місцевого самоврядування в Україні», Державного фонду сприяння місцевому самоврядуванню в Україні та Міжрегіональної асоціації «Карпатський Єврорегіон». На конференцію прибули представники 20 країн – члени парламентів, міністри та їх заступники, керівники органів місцевого самоврядування, науковці академій наук, вищих навчальних закладів та галузевих науково-дослідних установ. Івано-Франківську область представляли: заступник голови ОДА доктор політичних наук, кандидат економічних наук І.Т. Зварич, заступник голови обласної ради О.В. Дзеса, голова Коломийської райдержадміністрації М.М. Негрич, професори О.М. Адаменко (ІФНТУНГ), В.І. Парпан (НДІ гірського лісівництва), І.Г.Ткачук (Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка), директор Карпатського національного природного парку А.І. Яворський та провідний науковий співробітник того ж парку кандидат сільськогосподарських наук М.М. Приходько.

На пленарних засіданнях та секціях (роль гірських територій Європи в умовах глобальних кліматичних змін, правові засади вирішення соціально-економічних проблем гірських територій, захист природного середовища як передумова для сталого розвитку гірських регіонів, збереження біорізноманіття, удосконалення лісгосподарської, водогосподарської та аграрної діяльності в горах, транскордонне та міжмуніципальне співробітництво для сталого розвитку гірських територій, туризм як фактор соціально-економічного розвитку гірських регіонів) було заслухано 43 доповіді, в тому числі доповідь О.М. Адаменка «Трансгранична система екологічної безпеки Карпатського регіону та причини катастрофічних повеней» і виступ В.І. Парпана про концептуальні засади ведення лісового господарства в горах.